

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÉ MUZEUM A KNIHOVNA

J. A. KOMENSKÉHO

KOMENIOLOGICKÁ LITERATURA ZA ROK 2013 S DOTATKY ZE STARŠÍ ZÍSKANÉ LITERATURY

Předkládaný soupis je výběrovou bibliografií české článkové komeniologické literatury za rok 2013 s dodatky ze starší získané literatury. Excerptní základnu bibliografie tvoří odborné časopisy (komeniologické, historické, pedagogické a filozofické) a sborníky získané do fondů pedagogické knihovny NPMK. Záznamy článků jsou uspořádány abecedně podle názvu a obsahují bibliografické údaje, anotaci, deskriptory a webovou adresu záznamu. Plné texty článků lze objednat v elektronické podobě prostřednictvím elektronické pedagogické knihovny (e-PK) <http://www.epk.cz/> nebo v papírové podobě e-mailem na adrese studovna@npmk.cz

Tento soupis je výstupem z bibliografické databáze komeniologické literatury, která je v pedagogické knihovně vytvářena od roku 1993. V současné době je databáze komeniologické literatury jako součást Pedagogické bibliografické databáze zpřístupněna v rámci on-line katalogu na webových stránkách NPMK: <http://www.npmk.cz>, <http://katalog.npmk.cz/>

1.

Dmytro Čyževskij a jeho heidelberská pozůstalost / [Dmytro Čyževskij and his archive in Heidelberg] / Kateřina Šolcová -- cze
In: **Studia Comeniana et historica** -- ISSN 0323-2220 -- Roč. 42, č. 87-88 (2012), s. 78-94.

Autorka představuje ukrajinského slavistu Dmytro Čyževského (1894-1977), který se zapsal do povědomí české odborné veřejnosti především jako objevitel Komenského hlavního životního díla *De rerum humanarum emendatione consultatio catholica*. Upozorňuje na zajímavé pramenné materiály z heidelberské pozůstalosti D. Čyževského, které mohou přispět k objasnění jeho role v českém kontextu meziválečného a poválečného období. Z hlediska komeniologie se jedná o cenné prameny, které dosud nebyly dostatečně prozkoumány a posouzeny. V příloze autorka uvádí čtenářsky upravené znění dosud nepublikované přednášky Nově o Komenském.

komeniologie ; bibliografie ; kulturní dědictví ; filologie ; filozofie ; biografie ; dílo ; archiv ; dějiny dvacátého století ; Čyževs'kyj, Dmytro ; Komenský, Jan Amos ; Heidelberg ; pozůstalost ; korespondence ; slavistika

ABA012

http://www.npkk.cz/kpwinsqlnpkk/zaznam.php?vers=3&detail_num=425758

2.

Even if no one is watching : Comenius's anthropological assumptions of moral political practice [I když se nikdo nedívá : Komenského antropologické

předpoklady pro morální politickou praxi] / Jan Hábl -- eng

In: **Studia Comeniana et historica** -- ISSN 0323-2220 -- Roč. 43, č. 89-90 (2013), s. 49-57.

Politika potřebuje lidi vybavené morálními kvalitami v každé době. Těchto lidí se však nedostává. Otázkou je, z jakého důvodu. Kde se vzal tento rozpor a proč se výraz morální politik zdá být protimluvem. Je vůbec možné praktikovat morální politiku? Komenský věřil, že ano. Jeho teorie však předpokládá určitý koncept lidství. Cílem tohoto článku je představit Komenského antropologii a upozornit na její možné vyústění do politické praxe, která by byla založena na atributu morální.

politika ; stát ; politické chování ; morálka ; filozofie politiky ; mravní výchova ; hodnota ; komeniologie ; Komenský, Jan Amos ; antropologie

ABA012

http://www.npkk.cz/kpwinsqlnpkk/zaznam.php?vers=3&detail_num=425631

3.

Chápanie slobody a jej ohraničenia včera a dnes [Understanding of freedom and its limits in the past and nowadays] / Ladislav Csontos -- slo -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: **Studia Comeniana et historica** -- ISSN 0323-2220 -- Roč. 42, č. 87-88 (2012), s. 173-181.

V minulosti byl prostor svobody přísně vymezený a mnozí myslitelé žádali jeho rozšíření. Garantem morálky byla církev a stát. Dnes se svoboda pokládá za nejvyšší hodnotu. Cílem textu je na základě pohledu do minulosti a současnosti objasnit, co znamená pro člověka být svobodným a jak užívání svobody přispěje k jeho seberealizaci. Autor si všímá myšlení Komenského a současného tomistického filozofa Battisty Mondina, kteří vycházejí z klasické aristotelovsko-platónské a biblicko-křesťanské tradice, a pokouší se naznačit určitou kontinuitu. I když se někdy Komenského názory pokládají za utopistické, přesto byly inspirativní.

svoboda ; svoboda projevu ; teologie ; křesťanství ; názor ; filozofie ; seberealizace ; komparace ; Komenský, Jan Amos ; Mondin, Giovanni Battista ; utopie

ABA012

http://www.npkk.cz/kpwinsqlnpkk/zaznam.php?vers=3&detail_num=425781

4.

Christina Poniatowska und Jan Amos Comenius, eine Visionärin und ein Gelehrter : Versuch einer zusammenfassenden Interpretation einer problematischen Frage der modernen Comeniologie [Kristýna Poniatovská a Jan Amos Komenský, vizionářka a učenec : pokus o souhrnnou interpretaci problematické otázky moderní komeniologie] / Pavel Heřmánek -- ger

In: **Studia Comeniana et historica** -- ISSN 0323-2220 -- Roč. 42, č. 87-88 (2012), s. 144-160.

Předložená studie je pokusem o shrnující interpretaci problematické otázky moderní komeniologie, která představuje Komenského víru v proroctví. V první části se autor zabývá životem vizionářky K. Poniatovské, jejím vztahem k J. A. Komenskému, jejími prorockými aktivitami a tělesnými projevy během zjevení. Ve druhé části jsou popsány reakce, které osoba a vize Poniatovské vyvolaly, jaké názory a rozpaky zjevení vyvolávala v samotné Jednotě bratrské (Komenského Traktát o pravých a falešných prorocích). Ve třetí části studie se autor snaží zařadit fenomén prorockých vizí do myšlení a děl Komenského v souvislosti s počátky jeho chiliasmu a eschatologickými otázkami.

komeniologie ; náboženství ; náboženské chování ; víra ; biografie ; vizuální vnímání ; teologie ; Poniatowska, Krystyna, ; Komenský, Jan Amos ; Jednota bratrská ; chiliasmus ; eschatologie ; proroctví ; století 17

ABA012

http://www.npkk.cz/kpwinsqlnpkk/zaznam.php?vers=3&detail_num=425763

5.

Idea dokonalého jazyka u F. M. van Helmonta a J. A. Komenského [A

conception of perfect language by F. M. van Helmont and J. A. Comenius] / Petr Pavlas -- cze

In: **Studia Comeniana et historica** -- ISSN 0323-2220 -- Roč. 43, č. 89-90 (2013), s. 286-305.

Studie srovnává dvě koncepce dokonalého jazyka, které vznikly v 17. století. Zatímco pro J. A. Komenského je dokonalý jazyk požadavkem filosofického zkoumání, které musí práci jazykovědce předcházet, pro Franciska Mercuria van Helmonta představuje dokonalý jazyk hebrejštiny. Je dokázáno, že obě koncepce se liší ve své interpretaci koncepce dokonalosti. Komenský spojuje dokonalost s univerzalitou, zatímco Helmont s originalitou. Přesto lze mezi oběma představami nalézt pozoruhodné analogie, a to nejen ve filosofických předpokladech.

jazyk ; jazyková dovednost ; vědy o jazyce ; filozofie ; hebrejštiny ; komparace ; lingvistika ; filologie ; originalita ; koncepce ; Komenský, Jan Amos, ; Helmont, F. M. van ; dokonalost ; století 17

ABA012

http://www.npkk.cz/kpwinsqlnpkk/zaznam.php?vers=3&detail_num=425672

6.

J. A. Comenii Opera omnia 15/IV : Eruditio I - Vestibulum, Eruditio II - Janua [Komenského Opera omnia, svazek 15/IV : Eruditio I - Vestibulum, Eruditio II - Janua] / [Recenzent] Zuzana Silagiová -- ger

In: **Acta Comeniana : archiv pro bádání o životě a díle Jana Amose Komenského** -- ISSN 0231-5955 -- Roč. 26, č. 50 (2012), s. 183-186.

Recenze na: J. A. Comenii Opera omnia 15/IV : Eruditio I - Vestibulum, Eruditio II, Janua Komenský, Jan Amos -- Praha : Academia, 2011 -- 542 s.

-- 978-80-200-2042-0

Recenze části 15/IV kritického souborného vydání Komenského díla J. A. Comenii Opera omnia/Dílo J. A. Komenského, vydaného v roce 2011 v Praze, obsahujícího několik dalších didaktických spisů. Přes upozornění na drobné formální nedostatky vyznívá hodnocení vydání této části příznivě.

publikace ; dílo ; didaktika ; pedagogika ; recenze

ABA012

http://www.npkk.cz/kpwinsqlnpkk/zaznam.php?vers=3&detail_num=426472

7.

Jaké dobro doporučuješ? - Svobodu : Komenského politické ideály - utopie tehdy i nyní? [What kind of good do you recommend us? - Freedom : Comenius' political ideals - Utopias then and now?] / Jan Kumpera -- cze

In: **Studia Comeniana et historica** -- ISSN 0323-2220 -- Roč. 43, č. 89-90 (2013), s. 4-19.

Autor se v textu zaměřil na prezentaci a interpretaci Komenského názorů na tři klíčové, nadčasové a vzájemně propojené pojmy: svoboda, ideální státní zřízení a mír. Svoboda náboženská, občanská a zároveň svoboda bádání, objevování a poznávání. Komenského představy o nejvhodnějším státním uspořádání státu a státním zřízení procházely vývojem, odrážejícím jeho životní zkušenosti a zklamání z revolucí a panovníků. Komenského poselství - spravedlivý mír ve svobodě - se prolíná celým jeho životem i dílem.

politologie ; politika ; politické chování ; svoboda ; mírová výchova ; stát ; společenské vztahy ; názor ; komeniologie ; Komenský, Jan Amos ; utopie ; mír

ABA012

http://www.npkk.cz/kpwinsqlnpkk/zaznam.php?vers=3&detail_num=425589

8.

Jan Amos Komenský a smysl lidství [J. A. Comenius and the sense of humanity] / Petr Kalenský -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy: 8

In: **Česká vzdělanost v Evropě II** / editorky Naděžda Pelcová a Anna Hogenová -- ISBN 978-80-7290-627-7 (brož.) -- s. 36-43.

J. A. Komenský jako člověk, který nastolil a propracoval myšlenku všeobecné školní docházky a chce skrze vzdělanost ukázat všem lidem smysluplnost lidské existence ve všeobjímajícím řádu světa. Doba, kdy Komenský tvořil svá největší díla, byla poznamenána válkou, morem a náboženskou nesnášenlivostí. Tři vrstvy Komenského děl: spisy utěšitelské, dílo pansofické a posléze všenápravné. Komenský věděl, že jeho knihy nebude číst každý, ale jeho dílo má všeobecnou platnost. Nikdy nezpochybnil víru v Boha, ale odsuzuje dogmatismus a zatvrzelost. Zdokonalování rozumu člověka učením není jen pro vyvolené, ale pro všechny, bylo hlavní krédo Jana Amose Komenského.

vzdělávání ; škola ; filozofie ; náboženství ; inteligence ; člověk ; svět ; komeniologie ; Komenský, Jan Amos ; rozum ; existence ; století 17

ABA012

http://www.npkk.cz/kpwinsqlnpkk/zaznam.php?vers=3&detail_num=424436

9.

Jednota bratrská a rodinné zázemí Václava Hollara = The Unity of the Brethern and the Family Backround of Wenceslaus Hollar / Olga Fejtová -- cze

In: **Český časopis historický** -- ISSN 0862-6111 -- Roč. 111, č. 1 (2013), s. 101-116.

Dva dokumenty z nalezeného archivu Matouše Konečného, biskupa Jednoty bratrské, které se týkají rodinných příslušníků dvou významných umělců 17. století, Karla Škréty a Václava Hollara. Životní osudy a náboženské postoje a jednání příslušníků rodiny Václava Hollara ve vztahu k pochybnostem o protestanství tohoto významného umělce, vyjádřeným v některých jeho biografiích.

informační pramen ; dokument ; archiv ; náboženské chování ; náboženské vyznání ; protestantismus ; umělec ; rodina ; Hollar, Václav ; Jednota bratrská ; století 17

ABA012

http://www.npkk.cz/kpwinsqlnpkk/zaznam.php?vers=3&detail_num=407800

10.

Johann Heinrich Alsted : a Mediator between Francesco Patrizi and Jan Amos Comenius? [Johann Heinrich Alsted : prostředník mezi Francescem Patrizim a Janem Amosem Komenským?] / Jan Čížek -- eng

In: **Acta Comeniana : archiv pro bádání o životě a díle Jana Amose Komenského** -- ISSN 0231-5955 -- Roč. 26, č. 50 (2012), s. 69-87.

In: **Acta Comeniana : archiv pro bádání o životě a díle Jana Amose Komenského** -- ISSN 0231-5955 -- Roč. 26, č. 50 (2012), s. 69-87.

Studie navazuje na předešlý autorův výzkum, který se zabýval shodami mezi filozofickými koncepcemi renesančního filozofa Patriziho a Jana Amose Komenského. Snaží se nalézt odpověď na otázku, kdy se Komenský s Patriziho

názory seznámil. Vyvrací domněnku, že to bylo až za Komenského pobytu v Londýně, protože první odkaz na Patriziho lze nalézt v Komenského spisu *Conatuum pansophicorum dilucidatio*, které vzniklo dříve. Za pravděpodobného zprostředkovatele považuje Komenského učitele Alsteda v Herbornu, který však z Patriziho učení převzal zcela jiné prvky než Komenský.

filozofie ; koncepce ; dějiny filozofie ; renesance ; dějiny novověku ; komeniologie ; Patrizi, Francesco ; Alsted, Johann Heinrich ; Komenský, Jan Amos ; Prodromus pansophiae ; Herborn

ABA012

http://www.npkk.cz/kpwinsqlnpkk/zaznam.php?vers=3&detail_num=426464

11.

Komenského letákový spis Letzte Posaun über Deutschland [Comenius' leaflet file Letzte Posaun über Deutschland] / Jana Hubková -- cze

In: **Studia Comeniana et historica** -- ISSN 0323-2220 -- Roč. 43, č. 89-90 (2013), s. 92-109.

Komenského letákový spis Letzte Posaun über Deutschland byl adresován říšskému sněmu v Řezně (10.-20. ledna 1663), který měl rokovat o aktuální situaci turecké expanze a zabývat se nedořešenými problémy vestfálských jednání. Poselství je výrazem Komenského odpovědnosti za osud křesťanské Evropy. Využívá analogii mezi politickým pozemským shromážděním a jeho obdobou v duchovním světě. Autorka uvádí čtyři ze sedmi evidovaných vydání z let 1663 a 1664. O Komenského autorství byly vedeny spory. Dále autorka uvádí zajímavé informace o říšských sněmech a text dokládá dobovými obrázky.

politika ; politické chování ; dějiny novověku ; křesťanství ; politická moc ; filozofie politiky ; komeniologie ; Komenský, Jan Amos ; Letzte Posaun über Deutschland ; Řezno ; Evropa ; 1663

ABA012

http://www.npkk.cz/kpwinsqlnpkk/zaznam.php?vers=3&detail_num=425655

12.

Komenský a Weigel [Comenius and Weigel] / Martin Žemla -- cze

In: **Studia Comeniana et historica** -- ISSN 0323-2220 -- Roč. 43, č. 89-90 (2013), s. 249-265.

Autor si pokládá otázku, zda v Komenského díle můžeme nalézt stopy vlivu protestantského autora mysticko-theosofických děl Valentina Weigla (1533-1588). Mohl Komenský znát Weiglovo dílo? Četl je? Čerpal z něj? Východiskem zkoumání je Komenského spis *Centrum securitatis* (Hlubina bezpečnosti), vydaný v Lešně 1633, a Weiglovo pojednání *Vom Ort der Welt* (1576, tiskem 1613) a *De vita beata* (1570, tiskem 1609), které se pro dané srovnání jeví jako nejpříhodnější. Mezi oběma autory byl nalezen zásadní rozdíl, který však nepopírá myšlenkovou blízkost.

dílo ; náboženství ; filozofie ; protestantismus ; komeniologie ; komparace ; analýza ; Komenský, Jan Amos ; Weigel, Valentin ; theosofie ; století 16-17

ABA012

http://www.npkk.cz/kpwinsqlnpkk/zaznam.php?vers=3&detail_num=425665

13.

Matthias Scherbaum, Der Metaphysikbegriff des Johann Amos Comenius : das Projekt der Pansophie im Spannungsbogen von Realismus, Heilsgeschichte und Pan-Paideia [Matthias Scherbaum, Pojetí metafyziky Jana Amose Komenského :

projekt pansofie v napětí mezi realismem, dějinami blaženosti a panpaedií] /

[Recenzent] Věra Schifferová -- ger

In: **Acta Comeniana : archiv pro bádání o životě a díle Jana Amose**

Komenského = internationale Revue für Studien über J. A. Comenius und Ideengeschichte der Frühen Neuzeit = international review of Comenius studies and early modern intellectual history -- ISSN 0231-5955 -- Roč. 26, č. 50 (2012), s. 192-197.

Recenze na: Scherbaum, Matthias -- Rossdorf-Darmstadt : Utopica, 2008 -- 256 s. -- 13 978-3-938083-09-3

Recenze publikace vydané v roce 2008 v Darmstadtu, zabývající se Komenského pansofií ve vztahu k jeho pojetí metafyziky, teologie a pedagogiky ve spojitosti s vydáním Pansofických spisů Jana Amose Komenského (Prima philosophia; Janua rerum sive totius pansophiae seminarium; Pansophiae Christianae liber III) v nakladatelství Utopia v roce 2008.

komeniologie ; dílo ; koncepce ; filozofie ; věda ; teologie ; pedagogika ; recenze ; pansofie

ABA012

http://www.npkk.cz/kpwinsqlnpkk/zaznam.php?vers=3&detail_num=426473

14.

Mutual Edification and Consultatio Catholica : the Public Sphere According to Komenský and His Colleagues [Vzájemné poučení a Obecná porada : veřejná sféra podle Komenského a jeho kolegů] / Shinichi Sohma -- eng

In: **Studia Comeniana et historica** -- ISSN 0323-2220 -- Roč. 42, č. 87-88 (2012), s. 13-26.

Koncept Obecné porady je považován za umění konsenzu, úsilí o smířování různých náboženských vyznání a filozofických systémů. Článek upozorňuje na sociopolitické myšlenky Komenského a jeho kolegů (Samuel Hartlib, John Dury) a věnuje pozornost jejich vzájemné komunikaci. Vzájemné poučení bylo užíváno jako jejich ideál k dosažení shody názorů mezi zúčastněnými stranami. Historicky patří Komenský a jeho kolegové do literární veřejné sféry. Takto mohli vstupovat do veřejné společnosti. Vzhledem k tomu, že poučení na sebe váže výchovné

charakteristiky, je vhodnější odkazovat na jejich veřejnou sféru jako výchovnou veřejnou sféru.

společnost ; společenské vztahy ; politická socializace ; filozofie politiky ; filozofie výchovy ; náboženství ; náboženské chování ; komunikace ; názor ; komeniologie ; Komenský, Jan Amos ; Hartlib, Samuel ; Dury, John

ABA012

http://www.npkk.cz/kpwinsqlnpkk/zaznam.php?vers=3&detail_num=425739

15.

The Mystery of Piety Revealed and Defended : a Sequel to Johann Heinrich Bisterfeld's De uno Deo? [Mysterium pietatis ostensum et defensum : pokračování spisu De uno Deo Johanna Heinricha Bisterfelda?] / Márton Szentpéteri -- eng
In: **Acta Comeniana : archiv pro bádání o životě a díle Jana Amose Komenského** -- ISSN 0231-5955 -- Roč. 26, č. 50 (2012), s. 89-98.

Snaha o nalezení odpovědi na otázku, proč herbornský učenec J. H. Bisterfeld nepokračoval v započaté sérii spisů, kterou zahájil spisem De uno Deo (vyvracel v něm myšlenky Johanna Crella). Představení hypotézy, že Bisterfeld v díle pokračoval, avšak nevydal toto pokračování tiskem samostatně, ale včlenil do díla Sciagraphia symbioticae. Důkaz má poskytnout dopis Jeana Melleta adresovaný Adrianu Heereboordovi a Melletovi připisované pojednání Theosophia naturalis.
tvůrce ; dílo ; filozofie ; publikační činnost ; komeniologie ; Bisterfeld, Johann Heinrich, ; Mellet, Jean ; Herborn ; dopis

ABA012

http://www.npkk.cz/kpwinsqlnpkk/zaznam.php?vers=3&detail_num=426468

16.

Pedagogické muzeum J. A. Komenského v Praze oslavilo 120 let od svého založení [Museum of Education of J. A. Comenius in Prague celebrated 120 years since its founding] / Martin Steiner -- cze
In: **Filosofický časopis** -- ISSN 0015-1831 -- Roč. 61, č. 4 (2013), s. 632-635.

Vznik pražského pedagogického muzea spojený s oslavami 300. výročí narození Jana Amose Komenského v roce 1892. Rozrůstání jeho sbírek a stěhování do různých objektů v Praze. Dnešní sídlo ve Valdštejské ulici č. 20. Expozice muzea a významné odborné akce (mezinárodní konference s pedagogickým a komeniologickým zaměřením) pořádané muzeem v minulosti a současnosti. Zaměření činnosti muzea, změny ve vedení a organizaci muzea (roku 2011 spojení s Národní pedagogickou knihovnou J. A. Komenského a nový název Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského).

muzeum ; pedagogika ; komeniologie ; činnost ; řízení ; konference ; historické hledisko ; Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského ; Praha

ABA012

http://www.npkk.cz/kpwinsqlnpkk/zaznam.php?vers=3&detail_num=423411

17.

Philipp Jacob Sachs von Lewenheim (1627 - 1672) and his Role within Intellectual Networks of the Czech Lands [Philipp Jacob Sachs von Lewenheim (1627 - 1672) a jeho role v intelektuálních sítích českých zemí] / Iva Lelková -- eng
In: **Acta Comeniana : archiv pro bádání o životě a díle Jana Amose Komenského** -- ISSN 0231-5955 -- Roč. 26, č. 50 (2012), s. 121-140.

Analýza korespondence vratslavského lékaře P. J. Sachse z Lewenheimu a jezuitského polyhistora Athanasia Kirchera s českými učenici (v prvním případě převážně protestantského charakteru, v druhém katolického charakteru) odráží stav raně novověkého vědění v českých zemích a odkrývá roli vědeckých časopisů a profesionálních skupin lékařů aj. učenců v šíření a zprostředkování vědeckého poznání mezi protestantskými a katolickými částmi Evropy.

analýza ; vědec ; role ; odborná informace ; rozšiřování informací ; katolicismus ; protestantismus ; dějiny novověku ; komeniologie ; Sachs, Philipp Jacob von Lewenheim ; Kircher, Athanasius ; české země ; korespondence ; století 17
ABA012

http://www.npkk.cz/kpwinsqlnpkk/zaznam.php?vers=3&detail_num=426470

18.

Political Dimension of John Amos Comenius' Pedagogy [Politický rozměr pedagogiky Jana Amose Komenského] / Barbara Sitarska -- eng
In: **Studia Comeniana et historica** -- ISSN 0323-2220 -- Roč. 42, č. 87-88 (2012), s. 27-49.

Článek se skládá ze čtyř částí. 1. Komenský jako učenec, kněz a český učitel, který je zakladatelem moderní pedagogiky, ale i politickým a náboženským exulantem. Autorka zdůrazňuje dvě hlediska jeho pedagogických prací: náboženské a vlastenecké. 2. Filozofie, náboženství a politika ve vybraných dílech Komenského jako charakteristiky lidské důstojnosti. 3. Politická aktivita Komenského a jeho pedagogická díla. 4. Nakonec autorka připomíná smutný konec života velkého pedagoga, teologa, politika a filozofa na pozadí politické situace v tehdejší Evropě.

společnost ; společenská potřeba vzdělání ; filozofie ; filozofie politiky ; filozofie výchovy ; náboženství ; teologie ; pedagogika ; dílo ; komeniologie ; vlastenecká výchova ; Komenský, Jan Amos

ABA012

http://www.npkk.cz/kpwinsqlnpkk/zaznam.php?vers=3&detail_num=425741

19.

Politická komunikace v Komenského době - formy a proměny [Political communication in the times of Comenius - forms and changes] / Zdeněk Vybíral -- cze

In: **Studia Comeniana et historica** -- ISSN 0323-2220 -- Roč. 43, č. 89-90 (2013), s. 145-152.

Jaké způsoby politické komunikace charakterizovaly podobu a proměny dobové politické kultury v době Komenského života na přelomu 16. - 17. století? Základ představovala komunikace mezi politickým národem (zemské stavovské korporace) a panovníkem. Dva strategické cíle: 1) otázka svolávání zemských sněmů a určování jejich programů, 2) obhajoba stavovských svobod. Mocenské postavení stavovských reprezentací oslabeno po Bílé hoře. Raně novověké politické myšlení pokračovalo v hledání ideálního poměru vládce k politickému národu. Vzestup knihtisku (letáky, pamflety) - proces zveřejňování politické komunikace.

komunikace ; politická moc ; politické chování ; dějiny novověku ; národ ; postoj ; názor ; knihtisk ; panovnický rod ; habsburská monarchie ; století 16-17

ABA012

http://www.npkk.cz/kpwinsqlnpkk/zaznam.php?vers=3&detail_num=425658

20.

Politické myšlení Komenského a Campanelly : antimachiavellismus a universální monarchie [The political thought of Comenius and Campanella : antimachiavellianism and universal monarchy] / Vladimír Urbánek -- cze

In: **Studia Comeniana et historica** -- ISSN 0323-2220 -- Roč. 43, č. 89-90 (2013), s. 83-91.

Autor se v textu zabývá politickým a sociálním myšlením Komenského, které bylo do určité míry ovlivněno myšlenkami a názory kalábrijského dominikána Tommasa Campanelly. Klade si základní otázky: Kdy se Komenský seznámil s jeho dílem? Co z jeho prací četl a proč? Jsou zde porovnány názory Komenského a Campanelly na machiavellismus a téma universální monarchie. Campanellova přírodní filosofie a jeho metafyzika měly vliv na politické myšlení Komenského a figurovaly v jeho všennápravném projektu.

politika ; politické chování ; sociální politika ; filozofie politiky ; názor ; komparace ; komeniologie ; Campanella, Tommaso ; Komenský, Jan Amos ; monarchie ; metafyzika ; všennáprava

ABA012

http://www.npkk.cz/kpwinsqlnpkk/zaznam.php?vers=3&detail_num=425636

21.

Porovnání výuky jazyků podle Jana Amose Komenského s výukou v dnešní době [Comparison of foreign language teaching according to Comenius with today's instruction] / Jana Follprechtová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Česká vzdělanost v Evropě II / editorky Naděžda Pelcová a Anna Hogenová -- ISBN 978-80-7290-627-7 (brož.) -- s. 157-164.

Jak vypadala metodologie výuky cizích jazyků v době Jana Amose Komenského a jaký měla a má jeho vyučovací metoda výsledný efekt na znalosti žáka. Komenského požadavky na výuku cizích jazyků a jejich srovnání s pedagogickými poznatky z dnešní doby. Které jazyky Komenský upřednostňoval.

cizí jazyk ; jazyková výuka ; vyučovací metoda ; forma výuky ; komparace ; historické hledisko ; metodologie ; didaktika ; Komenský, Jan Amos ; století 17
ABA012

http://www.npkk.cz/kpwinsqlnpkk/zaznam.php?vers=3&detail_num=424449

22.

Probudit zájem žáků o jednu z největších osobností našich dějin, to je cíl soutěže Komenský a my [The aim of the Comenius and We competition is to increase pupils' interest in one of the greatest personalities of Czech history] / Karla Tondlová -- cze

In: **Týdeník školství** -- ISSN 1210-8316 -- Roč. 21, č. 12 (2013), s. 7.

Představení jednotlivých částí soutěže pro žáky základních a středních škol: literárně-historické, literární a výtvarné. Průběh finále soutěže v Brandýse nad Orlicí. Témata a vítězové letošního ročníku soutěže.

soutěžení ; žák ; základní škola ; střední škola ; literatura ; dějepis ; sloh ; výtvarný projev ; Komenský, Jan Amos ; Brandýs nad Orlicí ; 2013

ABA012

http://www.npkk.cz/kpwinsqlnpkk/zaznam.php?vers=3&detail_num=407570

23.

Die räumlichen Grenzen der Exil-Inszenierung und die metaphorischen Figurationen des J. A. Comenius in der tschechischen Literatur des 19. Jahrhunderts [Prostorové hranice interpretace exilu a metaforické figurace J. A. Komenského v české literatuře 19. století] / Lenka Řezníková -- ger

In: **Acta Comeniana : archiv pro bádání o životě a díle Jana Amose Komenského** -- ISSN 0231-5955 -- Roč. 26, č. 50 (2012), s. 161-182.

Exil jako historicky proměnlivý fenomén. Vývoj modelu exilu v 19. století a jeho literární interpretace v literatuře tohoto období. Srovnání s modely staršími i modely formovanými ve 20. století. Přebírání kognitivních metafor z Komenského děl (světlo v temnotách, labyrint, hlubina bezpečnosti aj.), kolem kterých se obraz Komenského stabilizoval.

emigrace ; emigrant ; model ; interpretace ; literatura ; komeniologie ; Komenský, Jan Amos ; exulant ; metafora ; století 19

ABA012

http://www.npkk.cz/kpwinsqlnpkk/zaznam.php?vers=3&detail_num=426471

24.

Schola ludus redivivus : lektorský program u příležitosti 420. výročí narození Komenského v Muzeu Komenského v Přerově [Schola ludus redivivus : lecture program marking the 420th anniversary of Comenius' birth in Comenius Museum in Přerov] / Kateřina Tomešková, Helena Kovářová -- cze
In: **Studia Comeniana et historica** -- ISSN 0323-2220 -- Roč. 42, č. 87-88 (2012), s. 162-166.

V roce 420. výročí narození J. A. Komenského připomenulo přerovské muzeum tuto slavnou osobnost tématem Škola hrou. V této souvislosti využilo muzeum nový přírůstek fondu - první vydání Komenského díla Schola ludus seu Encyclopaedia viva. Jedná se o školní divadelní hru, kterou Komenský považoval za jeden z nejlepších didaktických prostředků k vypuzení duševní malátnosti a povzbuzení k činnosti. Autorky článku popisují lektorský program - smíšený program s animačním přesahem a využitím muzejní pedagogiky.

muzeum ; muzeopedagogika ; dramatizace ; komeniologie ; didaktická hra ; forma výuky ; výchovně vzdělávací cíle ; výchovné působení ; Komenský, Jan Amos ; Přerov ABA012

http://www.npkk.cz/kpwinsqlnpkk/zaznam.php?vers=3&detail_num=425771

25.

Scholarly Lucie Storchová, Paupertate styloque connecti = the Making of the Humanist Community in the Czech Lands [Paupertate styloque connecti : utváření humanistické učenecké komunity v českých zemích] / [Recenzent] Vladimír Urbánek -- eng

In: **Acta Comeniana : archiv pro bádání o životě a díle Jana Amose Komenského** -- ISSN 0231-5955 -- Roč. 26, č. 50 (2012), s. 204-213.

Recenze na: Storchová, Lucie -- Praha : Scriptorium, 2011 -- 538 s. -- 978-80-87271-23-0

Recenze hodnotí práci Lucie Storchové ve spojitosti s další knihou zabývající se humanismem v českých zemích, Rukověti humanistického básnictví v Čechách a na Moravě Josefa Hejnice a Jana Martínka, která vyšla ve stejném roce. Recenzovaná publikace vycházející z autorčiny disertační práce má tři části a soustřeďuje se na učenecké komunity a jejich literární aktivity od 40. let 16. století do 20. let století 17. Jinak příznivá recenze upozorňuje na to, že zvolený intelektuální styl práce osloví pouze úzkou skupinu odborníků ve středoevropském prostoru, její širší proniknutí do mezinárodní odborné čtenářské komunity by si vyžádalo nejen překlad do angličtiny, ale i jiné pojetí.

humanismus ; vědec ; společenství ; dějiny vědy ; dějiny novověku ; odborná literatura ; recenze ; české země

ABA012

http://www.npkk.cz/kpwinsqlnpkk/zaznam.php?vers=3&detail_num=426474

26.

Werdegang des Antitrinitariers Jacobus Palaeologus bis 1561. Teil 1, Frate Jacobo da Scio und seine Anhänger in der Levante [Životní dráha antitrinitáře Jakoba Paleologa do roku 1561. Část 1, bratr Jacobo da Scio a jeho následovníci v Levantě] / Růžena Dostálová -- ger

In: **Acta Comeniana : archiv pro bádání o životě a díle Jana Amose Komenského** -- ISSN 0231-5955 -- Roč. 26, č. 50 (2012), s. 7-68.

První část studie zabývající se životem a působením řecko-italského teologa Jakoba Paleologa (asi 1520 - 1585) se zaměřuje na jeho pobyt v Levantě a počátky jeho cesty k radikálním formám antitrinitářství odmítajícího dogmatické hranice mezi křesťanstvím, islámem a judaismem. Další etapa - pobyt v Konstantinopoli a na Chiu. Paleologovi přívrženci a následovníci.

teologie ; biografie ; působení ; dějiny novověku ; křesťanství ; islám ; judaismus ; Paleolog, Jakob ; Levanta ; století 16

ABA012

http://www.npkk.cz/kpwinsqlnpkk/zaznam.php?vers=3&detail_num=426462

27.

Záhada rodiště Jana Amose Komenského : Uherský Brod, Nivnice, nebo Komňa? [Mystery of Komenský's birthplace : Uherský Brod, Nivnice, or Komňa?] / Uherský Brod, Nivnice, nebo Komňa? / Klára Stuláková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: **Dějiny a současnost : kulturně historická revue** -- ISSN 0418-5129 -- Roč. 35, č. 7 (2013), s. 34-36.

Jan Amos Komenský se narodil 28. března 1592 na jihovýchodní Moravě. Zatímco proti uvedenému datu narození nebyl vznesen žádný výraznější protest, vášnivě diskuze vyvolává otázka Komenského rodiště. Je to díky nedostatku informací o Komenského dětství a rodině. Sám Komenský se v žádném spise o místě svého narození nezmiňuje, v současnosti se však jedná o tři seriózní kandidáty - obec Komňa, Nivnici a Uherský Brod. Autorka rozebírá fakta vztahující se k těmto místům a označuje debatu jako nekonečný spor, protože podpůrné argumenty existují pro každou z těchto tří hypotéz.

biografie ; Komenský, Jan Amos ; Morava ; místo ; místopis ; rodiště

ABA012

http://www.npkk.cz/kpwinsqlnpkk/zaznam.php?vers=3&detail_num=420821

28.

Zpráva o činnosti Muzea J. A. Komenského v Uherském Brodě za rok 2011

[Report on the activities of Comenius Museum in Uherský Brod in the year 2011] /

Pavel Popelka -- cze

In: **Studia Comeniana et historica** -- ISSN 0323-2220 -- Roč. 42, č. 87-88 (2012), s. 182-204.

Práce Muzea J. A. Komenského, pravidelné pořady a mimořádné akce za rok 2011. Organizační struktura, majetek organizace, hodnocení a analýza rozpočtových opatření, rozbor čerpání mzdových prostředků. Hospodářský výsledek za rok 2011 - sbírkotvorná činnost, nákupy, dary. Evidence sbírek, digitalizace, péče o sbírky, restaurování a konzervace sbírkových a archivních předmětů. Rozpracované projekty, ediční činnost, výstavy v ČR i v zahraničí, expozice a kulturní akce. Semináře a konference pořádané muzeem, přednášková činnost, knihy, články, spolupráce s institucemi.

činnost ; zpráva o činnosti ; výroční zpráva ; muzeum ; publikační činnost ; výstava ; nakladatelské podnikání ; financování ; ekonomické podmínky ; komeniologie ; Komenský, Jan Amos, ; Muzeum J. A. Komenského ; Uherský Brod ; 2011

ABA012

http://www.npkk.cz/kpwinsqlnpkk/zaznam.php?vers=3&detail_num=425782

29.

Zpráva o činnosti Muzea J. A. Komenského v Uherském Brodě za rok 2012 /

[Report on the activities of the Comenius' Museum in Uherský Brod in the year 2012] / Pavel Popelka -- cze

In: **Studia Comeniana et historica** -- ISSN 0323-2220 -- Roč. 43, č. 89-90 (2013), s. 362-383.

Rok 2012 se odehrával ve znamení 420 let od narození J. A. Komenského. Akce k výročí, výstavní program muzea JAK. Dále v textu výroční zpráva za rok 2012. Základní personální údaje, majetek organizace (příjmy, výdaje), analýza rozpočtových opatření, sbírkotvorná činnost (nákupy, dary, vyřazení, sběry). Evidence sbírek - tabulkový přehled, pohyby ve sbírkách a revize sbírkových i nesbírkových fondů. Péče o sbírky (konzervace, digitalizace, vědeckovýzkumná činnost), videodokumentace, fotodokumentace, ediční činnost, výstavní činnost, kulturní akce. Semináře a konference pořádané muzeem a účast pracovníků na nich. Spolupráce s jinými institucemi, přednášková a publikační činnost.

zpráva o činnosti ; činnost ; muzeum ; muzeopedagogika ; publikační činnost ; výstava ; výroční zpráva ; ekonomické podmínky ; komeniologie ; Komenský, Jan Amos ; Muzeum J. A. Komenského ; Uherský Brod ; sbírkotvorná činnost

ABA012

http://www.npkk.cz/kpwinsqlnpkk/zaznam.php?vers=3&detail_num=425710